

PM

TILL: Anna Tengelin Skoog, Teknisk direktör, Tekniska kontoret, Danderyds kommun
FRÅN: Bonde Barzey Advokatbyrå AB
DATUM: 2021-06-04
SAKEN: Nedtagning av ek

1. Uppdragsbeskrivning

Danderyds kommun har givit Bonde Barzey Advokatbyrå i uppdrag att upprätta en utredningspromemoria med anledning av ett av kommunen fattat beslut att ta ned en ek vid Kaptensbacken 2 i Stocksund i början av januari 2021. Utredningens syfte är att:

- (i) beskriva de sakomständigheter som förelegat;
- (ii) utreda och redogöra för lagstiftning, föreskrifter samt interna dokument som kommunen har att beakta i samband med beslut av detta slag;
- (iii) bedöma huruvida kommunen eller enskild medarbetare brustit i relation till (ii); samt att
- (iv) ge rekommendationer för kommunens åtgärder med anledning av den aktuella händelsen.

Utredningen är avgränsad till omständigheterna i samband med beslutet att ta ned den ovan nämnda eken. Utredningen är vidare avsedd för internt bruk och riktar sig därför endast till Tekniska kontoret som uppdragsgivare. Vidare grundar sig utredningen i huvudsak på intervjuer med medarbetare samt den dokumentation som kommunen tillhandahållit i ärendet varvid antecknas att efterfrågad dokumentation har tillhandahållits samt att, såvitt kan bedömas, ingen väsentlig sådan information har undanhållits. Som särskild avgränsning har gällt att utredningen inte ska omfatta frågor om ansvar i relation till tredje man. Frågor rörande eventuella skadestånd och skadegörelsebrott har därför inte utretts.

2. Bakgrund

Kommunen har servitut för ledningsrör som går över fastigheten Milstolpen 7 i Danderyds kommun. Fastigheten är belägen på Kaptensbacken 2 i Stocksund. Efter att problem uppdagades med en spillvattenledning över nämnda fastighet tog Tekniska kontoret genom VA-enheten beslut i februari 2020 om att ersätta ledningen med en ny ledning förlagd i gatan Kaptensbacken. Efter att diskussioner om möjliga lösningar förts mellan VA-enheten och fastighetsägaren, avropades den 28 oktober 2020 entreprenören PEAB för arbetet.

Den 16 december 2020 utförde VA-enheten tillsammans med entreprenören en syn vid Kaptensbacken 2 och det uppmärksammades då att en ek som stod vid sidan av gatan hade blivit påkörd samt att asfalten på marken vid trädet var skadad. Detta dokumenterades genom fotografering samt entreprenörens notering om skada på rot respektive stam. I anslutning till synen vid Kaptensbacken 2 kontaktade VA-enheten kommunens anläggningsavdelning för att utreda eventuella samordningsvinster rörande asfaltering av gatan i samband med VA-arbetet. I detta skede informerades således anläggningsavdelningen, inom vilken enhet ansvaret för träd och skog inom kommunen ligger, om VA-arbetet, den skadade asfalten, samt den skadade eken.

Informationen ifråga skickades samtidigt till den park- och gatuingenjör som har ansvar för träd i gatumiljö. Denne granskade "FB-webb" i syfte att klarlägga var fastighetsgränsen mot fastigheten Kaptensbacken 2 gick vid eken. Vid tillfället gjordes bedömningen att halva eken stod på kommunens sida av gränsen. Den park- och gatuingenjör som tilldelades ärendet uppfattade vid tillfället VA-arbetet som i princip omedelbart förestående och att eventuella åtgärder avseende eken därför brådskade.

Anläggningsavdelningen, genom ansvarig projektledare för asfaltering, meddelade VA-enheten den 22 december 2020 att asfaltering skulle ske av hela gatans bredd vid återställandet efter VA-arbetet. Samtidigt uppdrog park- och gatuingenjören som ansvarade för frågan om hanteringen av eken, åt Svevia (av kommunen tidigare upphandlad entreprenör avseende gatudrift och vinterväghållning i vilket även ingår träd i gatumiljö) att inspektera eken och platsen, vilket gjordes strax innan julafton 2020. Svevia översände sedermera bilder på eken och park- och gatuingenjören åkte själv till platsen i mellandagarna. Denne konstaterade då bland annat att eken var toppkapad och hade svampangrepp vid stambasen. Vid samma tidpunkt noterade VA-enheten att eken skadats ytterligare i samband med snöröjning den 25 december 2020 och informerade anläggningsavdelningen härom den 28 december 2020.

Dagen efter, dvs. den 29 december 2020, skickade park- och gatuingenjören en e-post till anläggningsavdelningen med lydelsen "*Fick reda på att ni ska göra jobb på Kaptensbacken. Eken är så illa därän så vi kommer att ta bort den nu efter helgerna.*" samt uppdrog åt Svevia att fälla eken. Information härom sändes också till Gatudrift Danderyd.

Det förhållandevis skyndsamma agerandet med beslut om att ta ned eken föranleddes enligt park- och gatuingenjörens utsago av att ärendet brådskade eftersom schaktningen av gatan för den nya ledningen skulle påbörjas efter trettonhelgen. Frågan om åtgärder avseende eken i samband med VA-arbetet behövde därför hanteras omedelbart och mot bakgrund av den beskrivning park- och gatuingenjören fått av VA-enheten om omfattningen av arbetet och den schaktning av gatan som skulle komma att krävas, bedömdes att eken skulle komma att utgöra en säkerhetsrisk. Den planerade schaktningen av upp till fyra meter av den smala gatans bredd skulle göra åverkan på ekens rötter och kunna göra denna instabil och därmed utgöra en olycksrisk för fordon och fotgängare på Kaptensbacken. Slutsatsen att eken måste

fällas med anledning av VA-arbetet utan sedvanlig noggrannare utredning föranleddes huvudsakligen av att VA-arbetet brådskade och att förhållandena på platsen med den smala gatan inte gav några andra alternativ. Eken fälldes den 5 respektive 7 januari 2021 och VA-arbetet inleddes den 12 januari 2021 och pågick även under mars månad.

Med anledning av ett före årsskiftet framställt önskemål från Tekniska nämnden lämnade anställda från Tekniska kontoret vid nämndens sammanträde den 27 januari 2021 en allmän information om riktlinjerna för kommunens skötsel och hantering av träd. Vid nämndens nästa sammanträde den 24 februari 2021 togs frågan om den specifika eken på Kaptensbacken upp för första gången och det yrkades att Tekniska kontoret skulle utreda hur förfarandet vid fällningen av eken hanterats samt återkomma till nämnden med en detaljerad redogörelse, vilket då avslogs av nämnden. Under veckan efter nämndsammanträdet förde medarbetare på Tekniska kontoret en dialog med handläggare vid Länsstyrelsen avseende samrådsskyldigheten generellt för att säkerställa att den information om händelsen på Kaptensbacken som lämnades på kommunens hemsida utformades på ett korrekt sätt. Länsstyrelsen bekräftade senare att samråd inte är en absolut skyldighet utan att samråd kan krävas om den planerade åtgärden kan påverka naturmiljön.

I början av mars 2021 utredde Tekniska kontoret omständigheterna kring fällningen av eken samt informerade allmänheten kring hanteringen av träd generellt i kommunen. Den 5 mars 2021 beställde kommunen en inmätning för att bestämma ekens exakta placering. Inmätningen genomfördes den 8 mars 2021. Inmätningen utvisade att en större del av trädet stått på en privat fastighet. Tekniska kontoret kontaktade fastighetsägaren den 9 mars 2021 för att framföra en ursäkt för hur ärendet med eken hade hanterats. Den 10 mars informerades Tekniska nämnden om hanteringen av trädfällningen varvid konstaterades att ärendet hade hanterats skyndsamt och att till grund för beslutet att ta ned eken låg bedömningen att denna, som stod i trafikmiljö, genom påverkan vid schaktningen för VA-arbetet skulle komma att utgöra en säkerhetsrisk för trafiken. Det konstaterades vidare att det i efterhand visat sig att beslutet inte hade underbyggts med tillräckliga underlag.

I samma information till nämnden redogjordes för hur fällning av skyddsvärda träd i vanliga fall hanteras av kommunen. I sådana fall ska ett utlåtande inhämtas från en trädvårdsspecialist, likväl som att Tekniska kontoret ska samråda med länsstyrelsen och andra berörda parter. Vidare slogs fast att rutinerna respektive processerna ska ses över i syfte att felaktigheter inte återupprepas.

Utöver informationsmeddelandet till nämnden vidtogs under perioden 8 till den 11 mars 2021 en rad aktiviteter. Bland annat informerades kommunledningen, intern och extern kommunikation vidtogs, dokument uppdaterades, samt kontaktades fastighetsägaren för diskussion. Den 9 mars 2021 kommunicerades även externt att kommunen ansett sig ha brustit i hanteringen av ärendet, vilket budskap sedan förstärktes den 12 mars.

3. Sammanfattning

Avverkning av träd i ett fall som det förevarande ligger i sig inom kommunens ansvarsområde. Den nedtagna eken var mycket gammal och utgjorde sannolikt ett s.k. särskilt skyddsvärt träd. En åtgärd som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön ska enligt Miljöbalken ("MB") anmälas för samråd hos tillsynsmyndigheten Länsstyrelsen. En avverkning av ett särskilt skyddsvärt träd anses som utgångspunkt väsentligt ändra naturmiljön. Innan eken på Kaptensbacken togs ned borde därför den planerade åtgärden ha anmälts till Länsstyrelsen.

Det har framkommit att det VA-arbete, som föranledde frågan huruvida åtgärder skulle vidtas beträffande eken, av den anställde som beslutade om avverkning, uppfattats som tidskritiskt och att genomförandet av VA-arbetet skulle medföra att eken utgjorde en olycksrisk. Reglerna om anmälningsplikt innehåller emellertid inga undantag för särskilt brådskande åtgärder. Anmälan ska göras även om fråga är om en akut åtgärd för att undvika olycksrisk.

Att inte iaktta nu angivna anmälningsskyldighet kan, om detta underlåts med uppsåt eller av oaktsamhet, innebära straffbar gärning, otillåten miljöverksamhet, enligt MB. Det åligger tillsynsmyndigheten att anmäla sådana faktiska omständigheter som kan utgöra överträdelser av bestämmelserna i MB till polis eller åklagare som i sin tur har att utreda och ta ställning till huruvida brott har begåtts.

Vad sedan beträffar frågan om eventuellt tjänstefel så har utredningen visat att det saknas särskilda föreskrifter, normer eller interna dokumenterade rutiner i kommunen för hanteringen av särskilt skyddsvärda träd, samt att beslutsfattaren i det aktuella fallet får anses ha intagit en s.k. mindre självständig ställning. Ansvar för tjänstefel torde därför inte kunna komma ifråga. Om så ändå skulle vara fallet så får gärningen anses vara ringa och ska därmed inte föranleda straffansvar.

Den anställde som fattat beslutet att avverka eken får vidare anses ha haft en på sin anställning grundad behörighet att fatta den aktuella typen av beslut och också befogenhet att efter de överväganden som gjorts i ärendet fatta beslutet om nedtagning av eken. Det kan därför inte sägas att den anställde har överskridit sin behörighet eller sina befogenheter.

Även om det inte är möjligt att genom samråd i efterhand rätta en underlåten anmälan så är den dialog med länsstyrelsen som kommunen tagit initiativ till enligt vår mening positiv. Vår rekommendation är vidare att rutinerna för samordning av och informationsutbyte mellan enheterna som svarar för olika tekniska projekt och enheten som svarar för hanteringen av träd ses över och vi har förstått att ett sådant arbete redan har påbörjats. Slutligen rekommenderar vi att i detta arbete inkluderas frågan om särskilda rutiner eller åtgärder är erforderliga för att säkerställa att kommunen följer sanktionsbelagda föreskrifter i miljölagstiftningen.

4. Utredning

4.1 Avverkningen av trädet

Inledningsvis kan konstateras att kommunen är huvudman för allmänna platser, vilket begrepp också innefattar gator, inom detaljplanerat område (4 kap 7 § PBL). Som huvudman svarar kommunen för att den aktuella gatan sköts och underhålls så att bland annat risken för olycksfall begränsas (8 kap 16 § PBL). Den i samband med det aktuella gatuarbetet företagna åtgärden med avseende på eken får därför i sig anses ligga inom kommunens ansvarsområde.

Enligt uppgift var eken flera hundra år gammal. Den får därmed anses utgöra ett s.k. särskilt skyddsvärt träd. Särskilt skyddsvärda träd innefattar enligt Naturvårdsverkets definition bland annat mycket gamla träd som ”*levande eller död gran, tall, ek och bok som är äldre än 200 år.*” (www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Samhallsplanering/Samrad-vid-andring-av-naturmiljon/sarskilt-skyddsvarda-trad/).

En åtgärd som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön ska anmälas för samråd enligt 12 kap. 6 § MB. Anmälan för samråd ska göras hos Länsstyrelsen som är tillsynsmyndighet (26 kap 3 § MB och 2 kap 8 § Miljötillsynsförordning (2011:13)).

Samrådsreglerna är avsedda att fungera som ett förebyggande medel för tillsynsmyndigheten att kontrollera, styra och eventuellt hindra miljöstörande verksamheter. Vidare syftar samrådet till att vid behov nå en överenskommelse om en anpassning av den anmälda åtgärden till MB:s krav. Om en sådan överenskommelse inte kan uppnås har tillsynsmyndigheten möjlighet att förelägga eller förbjuda en viss åtgärd. (www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Samhallsplanering/Samrad-vid-andring-av-naturmiljon/sarskilt-skyddsvarda-trad/).

Vid bedömningen av vad som är en väsentlig ändring av naturmiljön bör beaktas dels områdets karaktär och känslighet, dels åtgärden som sådan och dess inverkan på naturmiljön. I ett område med dokumenterat höga natur- eller kulturmiljövärden eller i ett område som annars är känsligt kan även en relativt liten åtgärd innebära en väsentlig ändring av naturmiljön. Åtgärdens påverkan på arter och livsmiljöer är vidare faktorer som bör vägas in i bedömningen (Naturvårdsverkets allmänna råd om anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, NFS 2001:15).

Vad gäller särskilt skyddsvärda träd kan borttagandet av ett sådant genom avverkning innebära en väsentlig ändring av naturmiljön. Enligt Naturvårdsverkets uppfattning utgör en sådan avverkning normalt en samrådspliktig åtgärd. Överlag synes Naturvårdsverkets syn på särskilt skyddsvärda träd vara den att avverkning av sådana normalt innebär risk för väsentlig ändring av naturmiljön och att anmälningsplikt därför som huvudregel föreligger. Naturvårdsverket svarar för tillsynsvägledning inom miljöområdet och dess allmänna råd får anses vara vägledande för länsstyrelsens tillsynsarbete.

Om anmälan inte sker och en åtgärd som kräver sådan anmälan företas eller påbörjas utan att följa en viss i 12 kap. 6 § MB föreskriven tidsfrist, utgör detta - under förutsättning att så sker med uppsåt eller av oaktsamhet - otillåten miljöverksamhet enligt 29 kap. 4 § punkt g) MB. I straffskalan ingår böter eller fängelse i upp till två år. Om det däremot föreligger akut risk för skada får åtgärder vidtas utan att invänta länsstyrelsens beslut (Naturvårdsverkets vägledning för samråd om åtgärder på särskilt skyddsvärda träd, www.naturvardsverket.se).

För nu nämnda brott som begås inom ramen för ett bolags verksamhet eller i offentlig verksamhet svarar den eller de personer som är ansvariga inom ramen för straffansvar i allmänhet vilket innebär att ansvaret utkrävs hos företagsledaren (verkställande direktören) eller verksamhetsledaren, om inte delegation skett på ett straffrättsligt relevant sätt. Den som fått uppgiften ska bland annat ha tillräcklig befogenhet och kompetens för uppgiften.

Tillsynsmyndigheten ska anmäla överträdelse av bestämmelser i MB till polisen eller åklagare om det finns misstanke om brott (26 kap. 2 § MB). Det åligger däremot inte tillsynsmyndigheten att göra någon bedömning av huruvida överträdelsen kan föranleda fällande dom utan endast att anmäla de faktiska förhållandena.

Såvitt har framkommit i förevarande fall så informerades anläggningsavdelningen i mitten av december om det förestående VA-arbetet och om eken på Kaptensbacken samt att arbetena skulle påbörjas i början av januari 2021. Vid sin besiktning i december 2020 konstaterade park- och gatuingenjören som ansvarade för frågan om hanteringen av eken att denna var toppkapad samt skadad genom svampangrepp och påkörningar. Vad som dock synes ha varit av större betydelse för det ifrågasatta beslutet att ta ned eken var insikten om att VA-arbetet skulle kunna innebära att gatan schaktades till ca 1-2 meters djup med upp till ca 4 meters bredd samt bedömningen att detta sannolikt skulle skada rötterna på trädet och göra det instabilt med en betydande säkerhetsrisk som följd. Av utredningen har vidare framkommit att reglerna om samråd med länsstyrelsen var kända och att sådant samråd också vanligen sker när fråga är om åtgärder rörande särskilt skyddade träd i ärenden där man har mer tid och längre framförhållning än i förevarande fall. Det kan inte uteslutas att beslutet om omedelbar avverkning påverkades av trädets skick men avgörande synes ha varit uppfattningen att VA-arbetena med därpå följande asfaltering av vägen var mycket brådskande och att detta arbete inte kunde skjutas upp, samt att trädet skulle komma att utgöra en säkerhetsrisk efter schaktningen av gatan.

Bedömningen är att den gamla eken sannolikt är att betrakta som ett s.k. särskilt skyddsvärt träd. Mot bakgrund av bland annat Naturvårdsverkets uppfattning i saken så får vidare i utgångsläget anses att avverkning av ett sådant träd kan komma att väsentligt ändra naturmiljön. Det torde därför ha förelegat skyldighet att anmäla den förestående avverkningen till länsstyrelsen.

Som ovan nämnts synes beslutet att omgående ta ner trädet bland annat ha fattats mot bakgrund av att de nära förestående schaktningsarbetena brådskade och att det inte funnits tid att vidta annan åtgärd än

att så snart som möjligt undanröja den därmed följande säkerhetsrisken. Reglerna i 12 kap 6 § om anmälningsskyldighet innehåller emellertid inga undantag från anmälningsskyldigheten vid särskilt brådskande åtgärder. I princip måste anmälan göras även om fråga är om en akut åtgärd för att undvika olycksrisk.

Kommunen har efter den inträffade händelsen informerat länsstyrelsen som har att ta ställning till om den här typen av händelser ska anmälas till polis eller åklagare.

Det kan avslutningsvis noteras att för att anmälningsskyldighet ska föreligga så krävs att den aktuella eken faktiskt utgjort ett särskilt skyddsvärt träd samt att nedtagningen av trädet faktiskt riskerade att väsentligt ändra naturmiljön. Någon sådan sakkunnigutredning har såvitt framkommit inte gjorts.

4.2 *Om tjänstefel*

För tjänstefel döms den som vid myndighetsutövning uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften genom handling eller underlåtenhet (20 kap. 1 § st. 1 BrB). Det straffrättsliga ansvaret förutsätter att en gärning har begåtts i myndighetsutövning.

Myndighetsutövning kan förenklat definieras som beslut eller andra åtgärder som ytterst är uttryck för samhällets maktbefogenheter i förhållande till enskilda och som kommer till stånd och får rättsverkningar för eller emot den enskilde utifrån offentligrättsliga regler (jfr. prop. 1988/89:113, s. 12). Att uttömmade ange vad som utgör myndighetsutövning låter sig inte göras.

I förevarande fall har kommunalt anställd personal beslutat avverka trädet på Kaptensbacken. Beslutet har tagits som ett led i den offentliga verksamheten och utifrån offentligrättsliga regler. Beslut har också i praktiken riktats mot en enskild eftersom trädet visade sig stå på privat mark. Vi utgår därför fortsatt från att fråga varit om myndighetsutövning.

Ansvaret för tjänstefel riktar sig mot personer som har ett självständigt inflytande över myndighetsutövningen. Ju mer självständiga befogenheter den felande parten har, desto större anledning finns det att se allvarigare på gärningen. Har en person däremot intagit en underordnad ställning i ärendets handläggning är felet ofta att bedöma som ringa. Detta innebär inte att varenda felaktighet som begås av en anställd med självständiga befogenheter över myndighetsutövningen ska leda till ansvar, utan det krävs en nyanserad bedömning (prop. 1988/89:113, s. 25).

Vidare krävs att gärningen ska ha inneburit ett åsidosättande av vad som gäller för uppgiften. Härmed avses att de normer som normalt gäller för uppgiften ska ha åsidosatts. I första hand utgör sådana normer regler som är fastslagna i lagstiftningen eller annan författning, dvs. regler som har beslutats av lagstiftaren eller andra normgivningsorgan, såsom myndigheter och kommuner (Mari-Ann Roos, kommentar till 20 kap. 1 § brottsbalk, Lexino).

Härutöver inkluderar bestämmelsen även handlingsmönster som ter sig så självklara och naturliga att de inte uttryckligen angetts i någon författning eller förarbeten eller prejudikat. Det har varken ansetts

möjligt eller önskvärt att ge föreskrifter för alla tänkbara situationer (se NJA 2008 s. 567 samt prop. 1988/89:113, s. 15 och 24). Det torde dock krävas att ett sådant ”handlingsmönster ter sig självklart och naturligt och att det framstår som uppenbart oriktigt att detta handlingsmönster inte iakttagits” (prop. 1988/89:113, s. 24).

Ett handlande som strider mot interna myndighetsföreskrifter kan innebära ett åsidosättande av vad som gällt för uppgiften, i det fall föreskrifterna har syftat till att ange ett handlingsmönster för en viss typ av situation. Detta torde även avse ett handlande i strid mot vad som är allmänt vedertaget i den specifika situationen. Skulle handlandet däremot ha stridit mot en klar och entydig handlingsregel för den specifika situationen torde utrymmet för att anse handlingen som förenlig med vad som gäller för uppgiften vara begränsad, detta trots att handlandet skulle kunna anses vara allmänt vedertagen (Mari-Ann Roos, kommentar till 20 kap. 1 § brottsbalk, Lexino).

Av allmänna principer följer att straffrättsligt ansvar för oaktsamhet inte ska komma i fråga för varje avvikelse från den eftersträlvade normen.

Vid bedömningen av en gärningsmans handlande är det i första hand av betydelse vilka krav på noggrannhet och omsorg som uppgiften innefattat. Dessa bedömningsfaktorer ska vägas mot det enskilda fallet och individuellt utifrån gärningsmannen, som t.ex. dennes kunnighet, utbildning och erfarenhet eller att denne handlat under tidspress (NJA 2002 s. 188).

Om en gärning, som i sig utgör tjänstefel, med hänsyn till gärningspersonens befogenheter eller uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller andra omständigheter är att anse som ringa, ska denne inte dömas till ansvar. Bedömningen av huruvida gärningen kan anses som ringa ska ske utifrån en helhetsbedömning i det enskilda fallet. Såväl allmänna som enskilda intressen kan ha betydelse i sammanhanget. En betydelsefull faktor är huruvida någon genom gärningen har drabbats av skada eller om det förelegat någon mera påtaglig risk för skada eller olägenhet av annat slag. Vidare är verksamhetens art av stor betydelse. Inom verksamhetsområden där kraven på en korrekt handläggning är särskilt höga kan finnas anledning att göra en strängare bedömning än i andra fall. Vidare ska hänsyn tas till vilken ställning gärningsmannen intagit vid myndighetsutövningen (prop. 1988/89:113, s. 24 f. samt NJA 2002 s. 288).

I förevarande fall har den anställde bedömt att det skulle komma att föreligga en överhängande olycksrisk om trädet hade fått stå kvar efter schaktningsarbetena. Vidare uppfattades ärendet som mycket brådskande och att ett beslut behövde tas omgående under mellandagarna då stor del av personalen på enheten ifråga var lediga. Avverkningen av trädet sågs då som den enda lösningen.

Den anställde synes inom ramen för sin tjänst ha ett visst självständigt inflytande över frågor som kan anses utgöra myndighetsutövning men normalt diskuteras frågan om nedtagning av träd med en arborist

samt närmaste chef. Den anställde får därför vid den straffrättsliga bedömningen anses ha en mer underordnad ställning i sådana frågor.

Som nämnts ovan kan i bedömningen av om en anställd åsidosatt vad som gäller för uppgiften även vägas in om avvikelse skett från interna myndighetsföreskrifter och handlingsmönster. I förevarande fall har det inom kommunen saknats specifika föreskrifter eller dokumenterade rutiner för hur ärenden avseende särskilt skyddsvärda träd ska hanteras. Det arbetssätt som de anställda vanligtvis arbetar utifrån torde inte kunna anses utgöra sådana föreskrifter eller handlingsregler som förutsätts vara förhanden för att avvikelse därifrån ska utgöra tjänstefel.

Beslutet att avverka eken torde mot bakgrund av vad som nu anförts inte utgöra ett tjänstefel enligt 20 kap. 1 § BrB och i vart fall anses vara ringa, vilket inte föranleder straffansvar.

4.3 *Om befogenhet och behörighet*

Enligt kommunallagen får kommuner själva ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller dess medlemmar. De intressen som kommunen ska tillgodose ska vara knutna till kommunen. Lokal naturvård och tillgång till mark är en uppgift som tillfaller kommuner inom dess allmänna intresse (Johan Höök, kommentar till 2 kap. 1 § kommunallag, Lexino).

Vidare beslutar nämnderna enligt 6 kap. 3 § kommunallagen i frågor som rör förvaltningen och i frågor som de enligt lag eller annan författning ska ha hand om. Nämnderna har självständig beslutanderätt inom ramen för sin förvaltande verksamhet. Tekniska kontoret i kommunen arbetar på uppdrag av både tekniska nämnden och fastighetsnämnden. Det ingår i kontorets uppdrag att bland annat säkerställa trafiksäkerheten, förvalta kommunens skog, naturvårdsområden och naturreservat genom röjning, gallring och nyplantering samt ansvara för ny- och ombyggnad samt drift och underhåll av kommunens VA-ledningsnät (www.danderyd.se/kommun-och-politik/organisation/forvaltningar/tekniska-kontoret/).

En nämnd får vidare uppdra åt en anställd att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden (7 kap. 5 § kommunallagen). Åtgärder som kan anses vara av förberedande eller mer av verkställande karaktär ankommer på de anställda inom ramen för deras anställningar och utan särskild delegering. En stor del av den kommunala verksamheten som utförs av anställda omfattas härigenom inte av kravet på delegation.

”Delegationsordning för tekniska nämnden reviderat i enlighet med TN 2020-05-27 §43” (”Delegationsordningen”), som var gällande i Kommunen när trädet avverkades, synes inte innehålla någons särskild delegation avseende nedtagning av träd eller liknande åtgärder.

Av utredningen har däremot framkommit att den anställde, som i förevarande fall har fattat beslutet som ett led i utförandet av sina arbetsuppgifter vilka bland annat innefattar ansvar för säkerheten kring vägar

och gator i kommunen, regelbundet fattar beslut om nedtagning av träd, inklusive särskilt skyddsvärda träd. Låt vara att den anställde konsulterar arborist och stämmer av sina ärenden med närmaste chef men beslutet om åtgärd synes normalt tas av den anställde.

Slutsatsen är att den anställde genom sin anställning får anses ha behörighet att fatta den aktuella typen av beslut och också befogenhet att göra de överväganden som gjorts utifrån den aktuella situationen som den uppfattades av den anställde, samt att fatta det aktuella beslutet att avverka eken. Den anställde kan därför inte sägas ha överskridit sin behörighet eller befogenhet genom det aktuella beslutet.

5. Generella slutsatser och rekommendationer

5.1 Länsstyrelsen

Som ovan anförts förelåg sannolikt en skyldighet att anmäla den planerade avverkningen av eken till Länsstyrelsen för samråd. Det föreligger visserligen inte någon möjlighet till samråd i efterhand som formellt rättar eller läker en underlåtenhet att iaktta en anmälningsskyldighet men ofta är en konstruktiv dialog med en tillståndsmyndighet att föredra framför motsatsen. Det är därför enligt vår uppfattning positivt att Tekniska kontoret i efterhand har inlett en dialog med Länsstyrelsen. Att kunna ta del av Länsstyrelsens synpunkter generellt och på förfarandet i det aktuella fallet och vilka överväganden och åtgärder som rimligen borde ha vidtagits kan vara värdefull information i ett kommande arbete med att utveckla de interna rutinerna för Tekniska kontorets hantering av träd.

5.2 Möjliga åtgärder

Som framgått i det föregående så är slutsatsen att den skyndsamma nedtagningen av eken huvudsakligen berodde på att informationen om VA-arbetet och att detta kunde beröra ett möjligt skyddsvärt träd, kom personer med ansvar för hanteringen av träd tillhanda i ett sent läge kort innan schaktningsarbetena skulle påbörjas. En nära tillhands liggande åtgärd är då att det framöver säkerställs att information om liknande projekt i god tid lämnas till den eller de anställda som är ansvariga för hanteringen av träd. Såvitt vi har förstått så har också ett sådant arbete påbörjats.

Av genomförda intervjuer har framgått att de båda processerna för VA-arbete respektive hanteringen av skyddsvärda träd var för sig fungerar i praktiken samt att de synes ha relativt långa ledtider på uppåt ett år för respektive process. Informationsutbytet bör därför komma till stånd i inledningsskedet av nya projekt.

Som avslutande synpunkt får vi ta upp det förhållandet att hanteringen av träd och skog i allmänhet och särskilt skyddsvärda träd i synnerhet faller under miljölagstiftningen som innehåller straffsanktionerade föreskrifter som kommunen har att följa. Det kan vara lämpligt att i samband med det påbörjade arbetet

rörande informationsutbyte mellan olika enheter också se över behovet av utbildningsåtgärder inom miljölagstiftningen.

Bilaga 1 – Material och intervjuer

Dokument

Information till nämnden gällande nedtagning av eken på Kaptensbacken

Delegationsordning för tekniska nämnden rev i enlighet med TN 2020-05-27 §43

Trädhantering - beskrivning av förfaranderutiner

E-post-korrespondenser och därtill bifogade bilagor

Intervjuer

Intervju med park- och gatuingenjören som ansvarade för frågan om hanteringen av eken, den 27 april 2021

Intervju med VA-ingenjör, den 27 april 2021

Intervju med fastighetsägare den 28 april 2021

Intervju med Teknisk direktör den 10 maj 2021